

INCORPORACIÓ DE PAGAMENT PER GENERACIÓ A NIVELL DOMICILIARI EN SISTEMES DE RECOLLIDA AMB eCONTENIDORS. EXEMPLE D'IMPLEMENTACIÓ

Incorporació d'estratègies de pagament per generació i generació per coneixement a nivell domiciliari en el marc del projecte LIFE REthinkWASTE

Descripció

La Directiva Marc de residus, inclosa dins del nou paquet de directives europees en matèria d'economia circular impulsades l'any 2018, estableix l'objectiu d'assolir una taxa de reciclatge del 65% l'any 2035; això no obstant, segons dades de la Comissió Europea¹ molts territoris es troben encara significativament per sota d'aquest objectiu, motiu pel qual és necessari implementar noves tècniques de gestió i recollida en l'àmbit del servei municipal de residus. En aquest sentit, un dels procediments que implica una millora dels nivells de recollida selectiva és la pèrdua de l'anonimat per part del generador de residus, implementant un sistema de pagament per generació (PxG).

Això no obstant, l'adopció del pagament per generació presenta certes barreres, que inclouen la manca d'orientació clara i recursos interns per gestionar la gran quantitat de dades generades associades i la manca de coneixement sobre les tecnologies disponibles per realitzar la transició de model cap a un sistema de pagament per generació, entre d'altres aspectes.

En aquest context, el projecte LIFE REthinkWASTE: *Rethinking municipal tariff systems to improve urban waste governance* (LIFE18 GIE/IT/000156), té com a principal objectiu proporcionar als organismes públics un model de gestió basat en el pagament per generació (*Pay as you throw* o PAYT en anglès) i generació per coneixement (*Know-as-you-throw* o KAYT en anglès), amb l'objectiu de millorar la segregació en origen dels residus per part dels ciutadans, reduir la fracció resta, millorar la recuperació efectiva de materials i reduir la

¹ Study to Identify Member States at Risk of Non-Compliance with the 2020 Target of the Waste Framework Directive and to Follow-up Phase 1 and 2 of the Compliance Promotion Exercise. European Commission, 2018. <https://cutt.ly/7IIFNCO>

despesa associada a la gestió i tractament de residus domèstics.

Figura 1. Logo del projecte europeu RETHINKWASTE. Font: Projecte LIFE RETHINKWASTE.

El mecanisme de **pagament per generació o PAYT**, és un instrument de tipus fiscal mitjançant el qual l'usuari paga la taxa de residus en funció de la seva generació i del servei que obté per a la seva gestió, basat en el principi de "qui contamina paga". D'aquesta manera, el model permet premiar aquells usuaris que generen menys residus i realitzen una correcta segregació en origen, així com penalitzar aquells que no ho fan. Addicionalment, s'ha comprovat que la implantació d'un sistema de pagament per generació contribueix a la prevenció de la generació, a l'increment de la reutilització i a la millora de la qualitat dels residus recollits.

D'altra banda, la **generació per coneixement o KAYT**, és un concepte innovador sorgit en el marc del projecte Horizon 2020 Waste4think, basat en la millora de la gestió dels residus municipals mitjançant l'increment del coneixement individual sobre els propis residus. Per tal d'assolir aquests objectius, s'implementen sistemes d'informació contínua adreçats als usuaris, que la reben de forma personalitzada a través de canals com el Whatsapp, SMS o Telegram. Així mateix, es complementa amb reunions individuals amb informadors, acompanyant-se d'incentius econòmics com socials per tal que aquest major coneixement es tradueixi en un canvi en el comportament en vers la generació de residus i la recollida selectiva.

Actualment, es desenvolupen de manera conjunta ambdós models en quatre àrees pilot: a Bassano del Grappa (Regió del Vèneto), a Varese (Regió de Lombardia) i Bitetto (Regió de Puglia) a Itàlia, i Sant Just Desvern a Catalunya.

Les àrees pilot

El projecte
implementarà proves
de PxG-GxC a:

ETRA
(Municipi de Bassano del Grappa)
43.412 habitants | Vèneto, Itàlia

Municipi de Bitetto
11.923 habitants | Pulla, Itàlia

Municipi de Varese
80.645 habitants | Llombardia, Itàlia

Municipi de Sant Just Desvern
17.494 habitants | Catalunya, Espanya

Figura 2. Àrees pilot participants en el projecte LIFE RETHINKWASTE. Font: Projecte LIFE RETHINKWASTE.

Les principals etapes de desenvolupament del projecte són: una primera fase d'elaboració d'un catàleg de bones pràctiques recents sobre PAYT i KAYT, la prova dels models PAYT+KAYT en les quatre àrees pilot, l'anàlisi del cicle de vida i el càlcul del cost del cicle de vida en base als resultats i, finalment, una estratègia de difusió dirigida a polítics, plataformes ecologistes i altres projectes, tal i com s'observa a la següent figura.

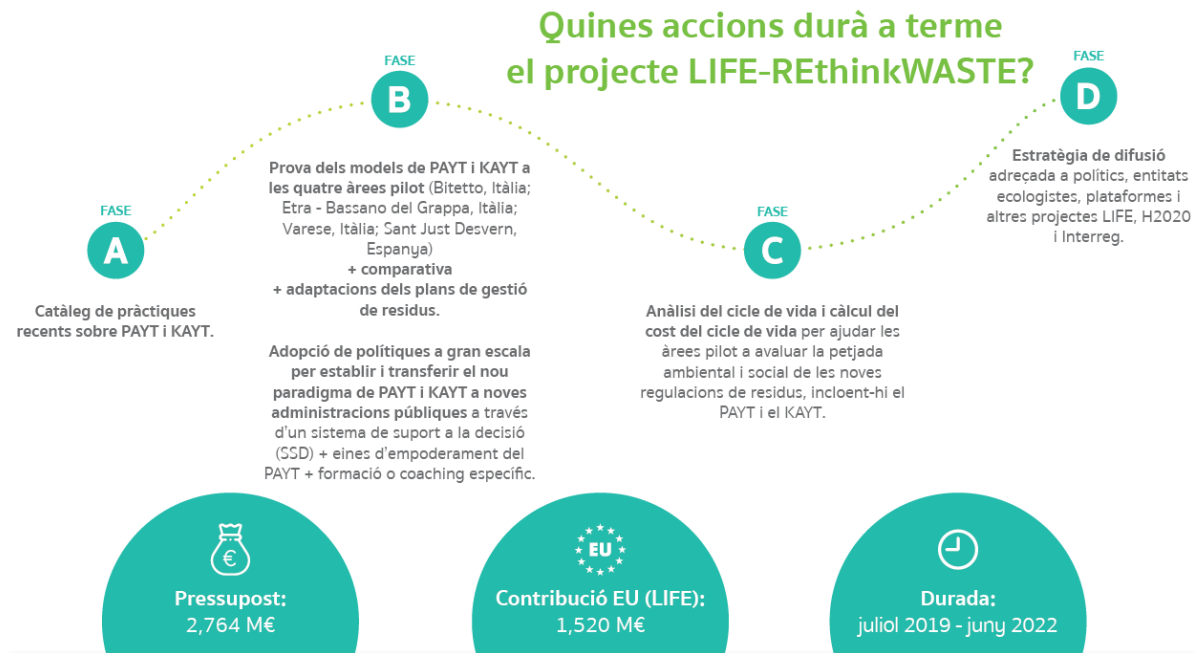

Figura 3. Fases del projecte LIFE REthinkWASTE. Font: Projecte LIFE REthinkWASTE.

Sant Just Desvern és un municipi de la comarca del Baix Llobregat amb una població de 18.670 habitants (Idescat, 2020) que disposa d'un model de recollida selectiva domiciliària mitjançant contenidors situats a la via pública. Des de juliol de 2019, el municipi participa en el projecte REthinkWASTE, que s'espera que arribi fins al juny de 2022. Actualment, es troba en la fase B de prova del KAYT, això no obstant, un cop finalitzi el desenvolupament del projecte LIFE, es preveu la implantació d'un model de taxa justa al municipi.

En aquest sentit, el primer pas que s'ha adoptat és tancar les fraccions d'orgànica i rebuig, implementant l'ús de contenidors intel·ligents als quals només s'hi pot accedir mitjançant una targeta ciutadana RFID. En aquest sentit, dins de la iniciativa, es pretén que en el procés d'entrega de les targetes es registrin els telèfons mòbils dels usuaris, conjuntament amb el consentiment; de manera que es puguin utilitzar les dades personal per establir canals de comunicació per dur a terme l'estratègia KAYT.

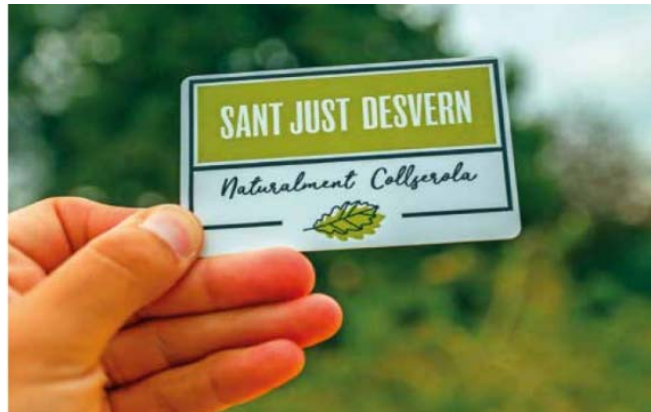

Figura 4. Targeta RFID d'accés als contenidors intel·ligents per a les fraccions de resta i orgànica al municipi de Sant Just Desvern.
Font: Butlletí municipal núm. 328, febrer 2021.

Actualment, aquests canals de comunicació encara no estan establerts, això no obstant es preveu que s'estableixin sistemes com Whatsapp Business, el qual permet establir plantilles i respostes automàtiques. També està previst situar informadors prop dels nous contenidors, per tal de realitzar campanyes de sensibilització, informant-se sobre la ubicació i els horaris dels mateixos a través dels canals d'informació establerts.

En aquest sentit, es preveu l'associació d'un sistema a través del qual els usuaris podran guanyar punts a través de les interaccions amb els canals de missatgeria instantània establerts i informadors ambientals, entre d'altres aspectes. Tots els usuaris que estiguin donats d'alta a la campanya tindran accés a un sorteig final on s'efectuarà el lliurament de premis en funció dels punts acumulats.

Interaccions amb la campanya KAYT	Punts atorgats per usuari
Per donar-se d'alta: implica donar el telèfon mòbil i el consentiment per participar.	5 punts
Per rebre missatges informatius sobre l'ús que s'ha realitzat dels contenidors (orgànica i resta).	5 punts
Per l'ús del contenidor d'orgànica (amb un valor de referència de tres vegades per setmana).	5 punts
Per participar a reunions puntuals de la campanya, interactuar i visitar informadores i informadors ambientals, etc.	15 punts
Per enviar dubtes (es poden enviar tants dubtes com es vulgui, però s'estableix un màxim de 5 dubtes al mes. Superat aquest nombre, els dubtes ja no donaran punts).	3 punts
Per respondre "OK" a un missatge que planteja reptes sobre la gestió dels residus a els llars i al municipi.	5 punts
Per participar al repte: Si la resposta és incorrecta.	5 punts

Interaccions amb la campanya KAYT	Punts atorgats per usuari
Si la resposta és correcta.	10 punts
Altres accions sorpresa que es puguin generar durant la campanya.	A definir
Les altres interaccions que hi puguin haver NO donaran punts.	0 punts

Taula 1. Sistema d'atorgament de punts a través de la participació a l'estratègia KAYT (<https://cutt.ly/qIXHyks>). Font: Ajuntament de Sant Just Desvern. 2021.

Això no obstant, a les àrees pilot italianes on actualment s'està desenvolupant el projecte, s'ofereixen bonificacions econòmiques als usuaris, bescanviables en botigues del municipi, les quals s'obtenen per diferents accions com atendre a les campanyes de sensibilització dels informadors.

Resultats

Actualment, el projecte es troba en procés de desenvolupament, motiu pel qual encara no es disposa de resultats. No obstant això, la iniciativa preveu reduir fins a un 30% les tones anuals generades de la fracció resta en els municipis que implementin els models combinats de PAYT-KAYT, així com una reducció de fins a un 20% el cost de la taxa de residus, com a conseqüència a la disminució en la generació de residus.

Bibliografia d'interès

- PAYT and KAYT Catalogue. Collection of experiences about pay as you throw (PAYT) and know as you throw (KAYT). LIFE project REthinkWASTE, 2020.
- Pàgina web del projecte europeu REthinkWASTE: www.rethinkwaste.eu

Més informació

Ajuntament de Sant Just Desvern
Persona de contacte: Montse Bassa
Contacte: bassaem@santjust.cat

Ajuntament de
Sant Just Desvern

